

CALENDAR ORTODOX

20 iulie, luni – †) Sf. Slăvitul Prooroc Ilie Tesviteanul.
21 iulie, marți – Cuv. Simeon și Ioan Pustnicul; Sf. Prooroc Iezechiel.
22 iulie, miercuri – Sf. Mironosiță, întocmai cu Apostolii, Maria Magdalena; Cuv. Mc. Marcelia.
23 iulie, joi – Aducerea Moaștelor Sf. Sfințit Mc. Foca; Sf. Mc. Trofim și Teofil.
24 iulie, vineri – Sf. M. Mc. Hristina; Sf. Mc. Ermoghen.
25 iulie, sâmbătă – Adormirea Sf. Ana; Cuv. Olimpiada și Eupraxia.
26 iulie, duminică – Sf. Sfințit Mc. Ermolae; Sf. Mc. Paraschevi din Roma
Duminica a VII-a după Rusalii (a Sf. Părinți de la Sinodul IV Ecumenic)

AGENDĂ

20 iulie

1514 – a fost executat Gheorghe Doja, conducătorul războiului țărănesc din 1514.

21 iulie

1808 – s-a născut Simion Bărnuțiu, istoric și om politic, conducător al revoluției române de la 1848 din Transilvania.

1821 – la Bacău s-a născut Vasile Alecsandri, poet, autor dramatic, prozator.

22 iulie

1456 – victoria lui Iancu de Hunedoara, voievod al Transilvaniei, împotriva puternicei armate otomane.

23 iulie

1859 – a apărut la București cea mai însemnată revistă satirică românească săptămânală „Nichipercea”, la care au colaborat, printre alții, Radu Rosetti și Pantazi Ghica.

24 iulie

1802 – s-a născut Alexandre Dumas senior, scriitorul celebrului „Conte de Monte Cristo”.

25 iulie

1897 – Alexandru Macedonski a editat foaia „Liga Ortodoxă”, în care a debutat Tudor Arghezi și Gala Galaction.

26 iulie

1921 – a intrat în vigoare Tratatul de Pace între Puterile Aliate și Ungaria, încheiat la 4 iunie 1920, la Trianon. S-a recunoscut pe plan internațional unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România.

”

*Citatul
săptămânii*

„Nu, nu legile... Conștiința să-ți dicteze datoria, nu legile. Mare deosebire.”

Liviu Rebreanu (1885–1944)

”

Aici ar fi trebuit să fie știri despre evenimentele din localitatea ta, pe care să le cunoască și alții. Acum ești izolat.

Trimite-ne opinia ta despre izolarea la care ești supus de autorități, atunci când încerci să scoți capul în lume ca român.

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Se apropie sfârșitul?
(Imagine trucasă de: Ioan Ruja)

Ani de-a rândul *Foaia românească* a fost unul din ultimele bastioane ale scrisului românesc. Noi nu am scris în ungurește și nu am adus mercenari care să ne traducă mai apoi în românește. Am scris în limba strămoșilor noștri, așa cum ne-am priceput și am încercat să creștem zi de zi.

Ți-ar conveni ca *Foaia românească* să fie scrisă în ungurește pentru a fi pe placul celor care și-au părăsit limba și neamul?

EDITORIAL

Nu ne mai dați lecții de unitate!

De atâtea ori am auzit și de la Budapesta, și de la București îndemnul „trebuie să fiți uniți!”, încât eu una m-am scârbit deja și am încercat să înțeleg mesajul ascuns al acestuia. Și am ajuns la următoarea concluzie: această idee fixă a politicienilor români și unguri nu este altceva decât o scuză pentru propria lor neputință de a înțelege problemele adevărate și a acorda ajutorul necesar comunității căreia i se adresează. Exact asta se întâmplă și cu noi, românii din Ungaria. Primim sfatul de a fi uniți tocmai de la cei care sunt mult mai dezbinați decât noi. Pentru că ei cred că acest slogan sună bine și e numai bun pentru a transmite mincinoasa sugestie că „o să vă ajutăm când veți fi uniți”.

Și totuși, cine cu cine să se unească?

De ce la Budapesta și la București nu se unesc socialiștii cu liberalii, sau democrații cu conservatorii? Sau bogații cu săracii, sau credincioșii cu ateii? Sau homosexualii cu familiștii? Sau de ce nu se unește Partidul România Mare cu Uniunea Democrată Maghiară din România? Nu-i așa că ar fi mult mai bine pentru toată lumea???

Democrația – căci se zice că în asta trăim – nu înseamnă unitate! Democrația înseamnă libertatea gândirii și a opiniei, drepturile șanselor egale, toleranță, și multe altele. Cum zicea Manfred Hausmann: „Democrație înseamnă: a respecta regulile de joc chiar și atunci când nu este atent nici un arbitru.” Democrația nu înseamnă nicidecum unitate. Nu înseamnă că trebuie să gândim toți la fel, nu înseamnă că trebuie să înghițim răbdător când cineva își bate joc de noi, de limba și cultura noastră, de neamul nostru.

Cu foarte puține excepții, majoritatea politicienilor români și maghiari când vin la noi recurg la acest discurs pedagogicesc, de a ne da o lecție de unitate. Avem o veste poate surprinzătoare pentru ei: noi, românii din Ungaria suntem uniți!!! Un medic român de la spitalul din Iula întotdeauna este mai atent cu un bolnav român de la Micherechi sau Chitighaz sau Otlaca-Pustă. La noi, sentimentul de înrudire este foarte puternic. Noi ținem legăturile de rudenie până la gradul al 3-lea, 4-lea sau uneori și mai mult. La Chitighaz, de exemplu, se respectă reciproc și sunt uniți ortodocșii români cu bapțiștii români, pentru că uneori sunt membri ai aceleiași familii. La fel cum sunt uniți la Micherechi cultivatorii de castraveți cu cei de roșii. Dar sunt uniți și ortodocșii români băștinași din Budapesta cu cei mai nou stabiliți în capitala ungară, care se roagă duminică de duminică împreună în capela lăsată pentru ei acum o sută de ani de către marele Emanuel Gojdu.

Nu suntem însă și nici nu vom fi niciodată uniți cu cei care și-au trădat neamul și l-au vândut pe bani mărunți. Precum nici cu acei fățarnici care se prefac în români numai pentru ca să beneficieze de banii destinați comunității, pentru scopuri comunitare. Dar nu putem să ne unim nici cu aceia care pun în față interesele personale celor comunitare, ca de pildă atunci când este în joc viitorul unei școli, al unei grădinițe sau al unei redacții de ziar. Nu ne putem uni nici cu cei care vor să creeze instituții noi în dauna unor instituții de jumătate de secol, funcționale, cu renume, numai de dragul de a distruge. Și nu ne putem uni nici cu cei care cultivă cultul personalității, aducându-ne aminte de acele vremuri pe care cu toții vrem să le uităm.

Deci, domnilor de la Budapesta și București, vă rugăm din suflet, nu ne mai dați lecții de unitate!

Eva Iova

Răspuns la întrebarea cititorilor

Deoarece foarte mulți cititori fideli ai *Foii românești* ne întrebă până când va apărea revista în acest format, cu copertile în alb-negru, nu putem să le răspundem altceva: PÂNĂ CÂND NU VOM PRIMI BANII NECESARI PENTRU SUPRAVIEȚUIREA SINGURULUI SĂPTĂMÂNAL ÎN LIMBA ROMÂNĂ DIN UNGARIA!!! Dar și în acest fel vom putea rezista încă doar câteva săptămâni.

Sperăm totuși să nu fie acesta începutul sfârșitului...

E. Iova, red.șef

Pe scurt...

**CINCI NOI ORGANIZAȚII
LOCALE ALE JOBBIK
ÎN JUDEȚUL BICHIȘ**

Președintele județean al Jobbik-ului a anunțat zilele trecute că asociația lor s-a îmbogățit în cursul săptămânii trecute cu cinci noi organizații locale, astfel numărul acestora a crescut la 24. S-au înființat filiale, de exemplu, la Ciorvaș și Kondoros, unde trăiesc slovaci și români. În săptămânile următoare se prevede înființarea a noi organizații locale în județul Bichiș.

**DOAR JUMĂTATE DINTRE
UNGURI SUNT DE ACORD
CU DESFIINȚAREA GĂRZII
MAGHIARE**

Aproximativ jumătate dintre cetățenii ungari sunt de acord cu decizia justiției de interzicere a mișcării radicale Garda Ungară, o treime dintre respondenți apreciind că reacția poliției contra unei demonstrații în favoarea organizației a fost prea dură, scrie cotidianul Népszabadság. Ziarul budapestan a publicat rezultatele sondajului de opinie realizat de Institutul Median, explicând că cei care și-au exprimat dezacordul față de sentința Curții de Apel privind dizolvarea organizației paramilitare sunt în cea mai mare parte tineri și susținători ai principalului partid de opoziție, Fidesz. O treime dintre cei 1.000 de adulți intervievați au apreciat că poliția a fost „prea dură” în timpul demonstrației organizate sâmbăta trecută la Budapesta împotriva sentinței respective, în timp ce jumătate dintre respondenții din capitală au împărtășit această opinie.

**OPERA DIN NEW YORK
LA SEGHEĐIN**

În renovatul cinematograful Belvárosi din Seghedin se vor putea urmări în viitor spectacolele Operei Metropolitane din New York. Spectacolele vor fi proiectate cu un proiect de mare performanță HD pe un ecran special, în vederea unei calități de excepție. Pentru spectacolele stagiu-ului viitoare, biletele au început să fie achiziționate începând cu 10 iulie, informează Ericinfo.

Aici ar fi trebuit să fie informații despre activitatea autoguvernării românești din satul sau orașul tău. Ești mulțumit cum funcționează reprezentanța care s-a alcătuit pe banii tăi și pentru apărarea intereselor tale? Scrie-ți părerea!

Burse maghiare pentru studii în România

După cum v-am mai informat, Comisia Maghiară de Burse (MÖB) asigură și în anul școlar 2009/2010 burse pentru studenții de cetățenie maghiară, care învață la universitățile din România. Comisia budapestană și-a ținut ședința joi, 16 iulie, unde s-a decis despre acordarea acestor burse. Din partea românilor din Ungaria, în comisia de burse a luat parte Gulyás György, vicepreședintele ATRU. Conform informațiilor primite de la doamna dr. Vincze Krisztina, coordonatoarea burselor românești, până la data limită și-au înaintat dosarul de candidatură 10 studenți cu domiciliul stabilit în Ungaria, dintre care 3 vor putea primi bursa.

Dat fiindcă ședința a fost ținută după încheierea ediției noastre, numele persoanelor aprobate de către comisia budapestană le vom publica în numărul următor.

A.B.

În vizită la românii din Jula

Noul director al Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Arad a făcut o vizită la sfârșitul săptămânii trecute la Jula, întâlnindu-se cu câțiva membri marcanți ai comunității noastre. Samuel Caba (în dreapta imaginii) a vizitat vineri redacția săptămânalului Foia românească, unde a aflat despre problemele cu care se confruntă revista tradițională a românilor. În cursul zilei de sâmbătă, directorul Caba a participat la forumul civic și la garden party ce i-a urmat acestuia la sediul Uniunii Culturale a Românilor Ungaria, unde a purtat tratative cu conducerea Uniunii și a Autoguvernării Românești din oraș, făcând cunoștință cu problemele actuale ale comunității. A.C.

Comentariul săptămânii

În acest spațiu ar fi trebuit să fie comentariul săptămânii. Din cauză că de multe ori am spus adevăruri care nu au fost pe placul autorităților, ni s-a băgat pumnul în gură. Astăzi nu mai avem nici un comentariu.

Dacă vă place, rămâne așa. Dacă nu, în acest spațiu gol, așteptăm comentariile Dumneavoastră despre politica statului maghiar față de minorități!

Pe scurt...

CRĂSTOR

Duminică, 19 iulie, credincioșii ortodocși români vor putea participa la Sfânta Liturghie, care va fi săvârșită de preotul *Alexandru Șereș*, cu începere de la ora 10.00.

MICHERECHI

În urma unui proiect comun al Asociației „Pentru Micherechi” și al Asociației din Cozmeni, dansatorii și muzicanții echipei folclorice „Gh. Nistor” vor lua parte la un festival de dansuri populare din Cozmeni, județul Harghita, România, organizat în perioada 23–27 iulie. Grupul de dansatori de 25 de persoane se vor întoarce în satul Micherechi împreună cu dansatorii echipei din Cozmeni, unde, pe 28 iulie, la Casa de Cultură din sat se vor întâlni mai multe echipe de dansuri populare din zona Crișurilor de a învăța varietatea dansurilor folclorice.

APATEU

Parohia ortodoxă română din Apateu organizează la sfârșitul lunii un pelerinaj de două zile în județul Sălaj. Pelerinii din Apateu, însoțiți de preotul paroh *Origen Sabău*, vor vizita în zilele de 25–26 iulie mai multe mănăstiri, vor poposi pe la mai multe obiective culturale și lăcașuri de cult din zonă, iar duminică vor participa la o Sfântă Liturghie.

JULA

Festivalul de trei zile intitulat „Végyvári esték” a devenit una dintre cele mai mari evenimente în aer liber din țară. Vizitatorii acestui eveniment în ultimii ani au ajuns la peste 50 de mii de persoane. La cea de-a XIX-a ediție, Primăria orașului Julia va primi două delegații din orașele înfrățite, Arad și Ditzingen. Din Arad va sosi o delegație de 8 persoane. Festivalul va avea loc în ultimul week-end din această lună, în perioada 24–26 iulie.

SEGHEdin

În a patra duminică din această lună, pe 26 iulie, când credincioșii din Seghedin și împrejurimi se întâlnesc la Sfânta Liturghie, în biserica sârbească din oraș va avea loc slujba ortodoxă. Slujba va fi săvârșită de preotul ortodox român *Aurel Becan*, cu începere de la ora 10.00.

Mulțumire

Transmitem mulțumiri pe această cale tuturor aceluia care ne-au împărtășit durerea la pierderea celui care a fost Svetozar Unc, fostul cantor al bisericii ortodoxe române din Cenadul Unguresc. Le mulțumim celor care, alături de noi, l-au condus pe ultimul său drum și l-au așezat la loc de odihnă veșnică în cimitirul din Cenadul Unguresc, preoților, rudelor, prietenilor, jurnaliștilor și tuturor cunoștințelor suntem adânc recunoscători că și-au exprimat condoleanțele la moartea soțului, tatălui, bunicii noastre. Le mulțumim că ne-au ușurat durerea și ne-au mângâiat sufletele.

Familia îndoliată

Mihai Bihari a împlinit 80 de ani

Duminică, 21 iunie, în duminica a doua după Rusalii, la Biserica ortodoxă română din Bichișciaba, după Sfânta Liturghie săvârșită de preotul paroh *Teodor Marc*, credincioșii l-au sărbătorit pe enoriașul *Mihai Bihari* din Bichișciaba. Domnul Bihari este originar din Micherechi, dar locuiește de mulți ani la Bichișciaba și frecventează duminică de duminică biserica ortodoxă din oraș. Pentru că săptămâna trecută a împlinit frumoasa vârstă de 80 de ani, credincioșii și preotul paroh i-au făcut o surpriză de ziua lui, l-au sărbătorit, iar *Petru Jurca*, cantorul bisericii i-a compus pentru această ocazie și o poezie. La mulți ani!

A.B.

Aici ar fi putut fi o relatare despre tăbăra la care a participat și copilul tău. Acum nu e nimic. Dacă nu-ți place, trimite-ne un gând despre cum crezi că va arăta viitorul copilului tău într-un stat ultranaționalist. Va putea el crește ca român, așa cum au fost moșii și strămoșii lui?

LAROUSSE PENTRU TINERET

Evul mediu

Arta medievală este, îndeosebi, religioasă. Biserica creștină, foarte organizată, își afirmă puterea și joacă un rol important în viața de zi cu zi. Datorită călugărilor stabiliți în sate, în secolele XI și XII sunt construite numeroase mănăstiri și abații în stil roman.

Încă din secolele XII și XIII, orașele care se îmbogățesc cunosc, la rândul lor, o dezvoltare artistică. Episcopii obțin de la cetate considerabile sume de bani, care permit continuarea operei călugărilor. Pentru a celebra gloria lui Dumnezeu, artiștii înalță atunci maiestuoasele catedrale gotice.

Mereu mai sus

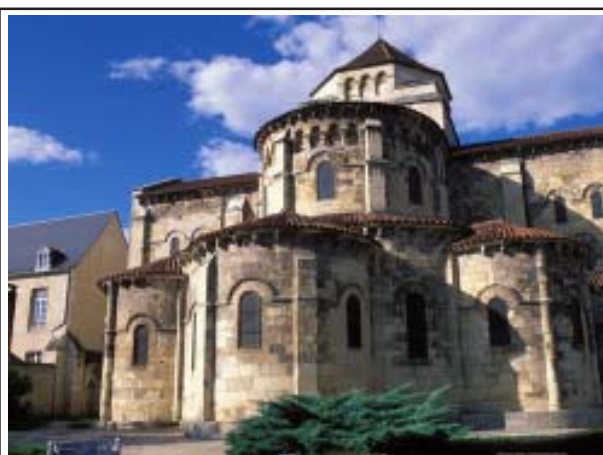
Un secol mai târziu, orașele cunosc o dezvoltare economică deosebită, care asigură episcopilor mijloacele pentru construirea catedralelor. Acestea devin motiv de mândrie pentru locuitori. Orașele se lansează în veritabile competiții: care va avea cea mai înaltă catedrală? Bolta ca-

36,55 m, cea din Reims la 37,95 m. Și catedralele se înalță mereu mai sus: la Amiens, bolta se află la 43 m de pământ, la Beauvais, la 48 m! (între timp, cea de aici s-a prăbușit în parte). Pentru a reuși asemenea lucrări, arhitecții folosesc noi tehnici de construcție: arcele butante, care susțin pereții și bolta exterioară, încrucișările de ogive, nervuri din piatră care se încrucișează în diagonală sub boltă și-o consolidează.

Datorită acestor osaturi, pereții se subțiază. Lumina pătrunde din belșug prin vitraliile aflate la mai multe niveluri. Penumbrile din biserica romană îi urmează luminozitatea bisericii gotice. Sculpturile nu mai împodobesc capitulele, ca în secolele XI și XII, dar acoperă fațadele și porturile. Uneori ele împodobesc interiorul catedralelor.

Arta, o preocupare a prinților

La sfârșitul Evului Mediu, în secolele XIV și XV, Biserica nu mai este atât de puternică ca înainte. Regii, prinții, neguțătorii bogați și-au consolidat puterea. Sculpturile, tablourile, tapiseriile, obiectele pe care le comandă artiștilor vor împodobi un castel și capela sa, sau chiar o locuință bogată și frumoasă.

Biserica din Saint-Étienne din Nevers

Biserica romană se inspiră din bazilica romană, o construcție civilă cu un plan dreptunghiular. Cu arta romană renaște sculptura menită să împodobască monumentele.

Spre mântuirea eternă

Pentru ași asigura o fericire eternă după moarte, credincioșii varsă uneori, așa cum îi sfătuiesc călugării, sume foarte mari: fac pomană. Pleacă totodată în pelerinaj, ca să se reculeagă la mormintele sfântului Joachim din Compostella, Sfântului Petru de la Roma și al lui Cristos, la Ierusalim. Așa că în secolele X și XII arta romană se poate dezvolta: pomenile furnizează fondurile necesare pentru înălțarea bisericilor, în vreme ce pelerinajele duc la construirea de sanctuare de-a lungul drumurilor spre locurile sfinte.

tedralei Notre-Dame de Paris se înalță până la 35 m, cea din Chartres la

Giovanni Arnolfini și soția sa

Acest tablou al pictorului flamand Jan van Eyck (aproximativ 1390-1441) reprezintă, pentru prima oară, burghezi bogați în familie.

Noi am relatat despre evenimentele din satul tău, fără părtinire le-am promovat pe cele românești și am luat atitudine când cineva încerca să le maghiarizeze. Atunci când au vrut să ți le fure, noi le-am apărat. Scrie-ne de câte ori ai văzut cum încearcă să-ți fure evenimentele și serbările pe care tu le-ai inventat!

Omagiu lui Eugen Ionescu

La sediul Institutului Cultural Român din Budapesta, în seara zilei de 2 iulie a avut loc o masă rotundă și o expoziție cu tema „Absurdul în arta plastică – Omagiu lui Eugen Ionescu”.

Anul 2009 a fost declarat, de către UNESCO, Anul Internațional Eugen Ionescu. Prozatorul și dramaturgul care a fost calificat de către criticii și istoricii literari din România și din întreaga lume drept „părintele” și „clasicul absurdului”, s-a născut cu o sută de ani în urmă la Slatina, în România.

Institutul Cultural Român din Budapesta și filiala din Timișoara a Uniunii Artiștilor Plastici și-au propus să marcheze centenarul nașterii celebrului dramaturg prin organizarea unei expoziții tematice, care cuprinde lucrări de sculptură, pictură, grafică și artă decorativă inspirate de spiritul ionescian. Seara omagială a demarat cu o masă rotundă al cărei moderator a fost director Brîndușa Armanca și la care au participat János Szekernyés, președintele Uniunii Artiștilor Plastici din Timișoara, Módos Péter, directorul Institutului Central European din Budapesta, Ileana Pintilie Teleagă, curatorul expoziției, Farkas Jenő, profesor universitar și alți critici de artă.

A fost evocată personalitatea marelui dramaturg care a mănuit cu talent nu numai condeiul, dar spre

sfârșitul vieții chiar și penelul. Prin prezentarea făcută de profesorul Farkas Jenő, publicul prezent a avut ocazia să afle lucruri inedite despre Eugen Ionescu. Astfel, în formarea viitorului părinte al absurdului, originea și datele biografice au fost definitorii. S-a născut în România, tatăl fiind român, iar mama de origine franceză și se vor stabili în Franța. Va învăța întâi limba franceză, apoi limba română în România, iar apoi va reînvăța franceza. Un dute-vino este în viața lui Eugen Ionescu, ceea ce determină cauze psihologice profunde. Al doilea aspect definitoriu pentru formarea lui Ionescu este impactul cu literatura română, influența lui Caragiale și Urmuz fi-

ind definitorie. În pofida faptului că avea origine evreiască, în cartea Alexandrei Laignel-Lavastine „Cioran, Eliade, Ionescu: uitarea fascismului” a fost acuzat alături de Emil Cioran și Mircea Eliade ca fiind fascist, ceea ce este exagerat, dar între 1942–1944 a lucrat ca funcționar la reprezentanța diplomatică a României de la Vichy, considerându-se că a făcut unele compromisuri cu Garda de Fier. Toate aceste aspecte ale biografiei sale nu sunt altceva decât surse ale absurdului, după cum a precizat profesorul Farkas Jenő.

Prima piesă a „întemeietorului teatrului absurd” – „Cântăreața cheală” – a fost scrisă în limba română, în 1948, la Paris, după care a

fost rescrisă în franceză și a fost pusă în scenă în 1950. Chiar dacă atunci piesa nu a avut succes, a fost reluată în 1958 și de 43 de ani se joacă neîntrerupt pe scena pariziană. Farkas Jenő a precizat că în același timp cu omagierea lui Eugen Ionescu de la Budapesta, la Paris se joacă „Cântăreața cheală” pentru a 16210-a oară.

Dramaturgul va deveni renumit prin teatrul politic, iar în 1970, după succesul mondial, va deveni membru al Academiei Franceze. În discursul rostit cu acest prilej el a vorbit cu mândrie despre rădăcinile lui românești și despre rolul în formarea sa. Iată că astăzi, când fiica sa a interzis ca piesele să-i fie jucate în limba română, putem spune

că absurdul din operele sale invadează lumea reală.

Curatorul expoziției, Ileana Pintilie Teleagă, profesor universitar și critic de artă, a arătat că până la un punct absurdul pare o specialitate românească, de la Urmuz, Tristan Tzara, iar în Europa Centrală și de Est absurdul devine o particularitate, în arta plastică fiind o temă foarte vastă. Tema propusă pentru expoziția de față a fost o provocare, dar artiștii și-au ales propriile mijloace de exprimare. A mărturisit că s-ar fi bucurat ca artiștii să încerce și forme moderne de exprimare.

La întrebarea doamnei director Brîndușa Armanca: „cum e să lucrezi după o temă, nu e... absurd?”, unul din tinerii artiști a mărturisit că e o provocare și „ca artist îți asumi un risc pentru că te arunci în lumea altuia, nu mai e gândul, ideea ta”.

Printre cei 46 de artiști ale căror lucrări fac obiectul acestei expoziții, se află nume consacrate pe plan național și internațional, cât și tineri artiști.

Deși absurdul a fost un produs al perioadei ce a urmat celui de-al Doilea Război Mondial, un produs al crizei economice, putem să constatăm că a revenit astăzi în actualitate.

Expoziția poate fi vizitată pe tot parcursul verii, la sediul ICR din Budapesta.

Gabriela Enea Elekes

Tradiții și valori culturale din Bihor

În organizarea Autogovernării Românești și a Parohiei Ortodoxe Române din Apateu, duminică, 5 iulie, s-a desfășurat în sătulețul bihorean a doua ediție a festivalului cultural regional intitulat „Tradiții și valori culturale în Euroregiunea Bihor – Hajdú-Bihar, trecut și viitor”. Acțiunea s-a desfășurat la Căminul Cultural din Apateu, organizată în parteneriat cu Asociația pentru Cultură, Spiritualitate și Dezvoltare a Relațiilor Transfrontaliere din Oradea, Primăria din Apateu și Primăria municipiului Oradea. La fel ca la prima ediție, pe scena din Apateu au evoluat formații din Apateu, Dobrițan, Oradea și Beiuș.

Ansamblul coral „Armonia” din Apatiu, dirijat de *prof. dr. Gheorghe David* din Oradea, a deschis manifestarea cu o suită de piese corale tradiționale românești și maghiare. Pe scenă au mai evoluat dansatorii și interpreții Ansamblului de dansuri populare maghiare din Dob-

rițan și soliștii orădeni *Anca Bălaie* și *Dani Pojar*, absolvenți ai Facultății de Muzică din Oradea. Ajungând cu o mică întârziere, membrii Ansamblului „Muguri și mlădițe de tezaur” al Casei de Cultură „Ioan Ciordaș” din Beiuș, îndrumați de directorul *Anca*

Banda, au evoluat în partea a doua a manifestării „Cred că aceste întâlniri pot să însemne ceva pentru viitor. Cred că acestea pot să fie un start pentru a opri asimilarea totală a localnicilor, a comunității românești atât din Apatou cât și din alte localități din

Ungaria. Simt că este important în calitate de preot, în calitate de slujitor al bisericii, în calitate de bun român, care țin la identitatea și la valorile noastre culturale, să transmitem atâta cât putem împreună, așa cum ați văzut astăzi, prin prezența diferiților

Anca Butar

Ni se tot vorbește de ani buni despre „autonomia culturală” a minorităților. Pentru Kreszta și Gulyás ea s-a încheiat deja. Au pierdut tot ce au avut, dacă au avut, românesc în ei. Vrei să ajungi ca ei?

Spune-ne cum te simți când ți se traduce numele în maghiară fără să fii întrebat! Ești autonom sau nu?

CENZURAT

Această pagină era dedicată istoriei școlii în care ai învățat și tu. Acum e pe jumătate. Vei putea trece pe lângă școala ta fără să te gândești la anii petrecuți acolo și la cei care te-au învățat? Ar fi ca și cum ai fi murit și tu un pic cu ei.

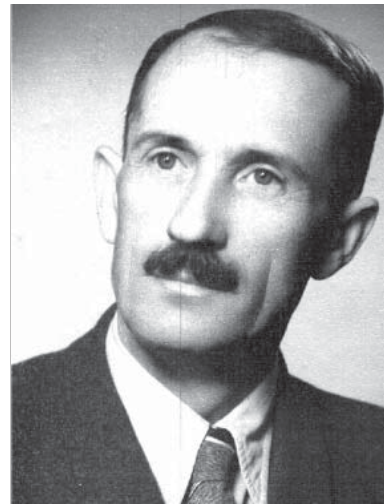
Școala românească din Jula – 60 de ani (35)

Gheorghe Pantea

(1897–1980)

Memoria afectivă a elevilor n-ar putea uita figura și gesturile acestui om nelipsit în peisajul cotidian al școlii la începuturile sale. Prezență nelipsită, care a dat culoare și ritm atmosferei din școală, „Bace Gyuri Pantea”, cum le plăcea elevilor să-l numească, Gheorghe Pantea își are biografia sa legată de biografia școlii, atât din faza sa confesională, cât și din cea de după naționalizarea din 1948. Sfătos, cu o înțelepciune nativă, care i-a dat și un comportament așezat și echilibrat, știind când să ia atitudinea mustrător-părintească, când să închidă ochii la năzbățiile unor copii, Gheorghe Pantea este printre veteranii care au slujit școala și căminul mai multe decenii, încă din faza aceluia internat de pe lângă biserică.

Născut la Jula înainte de secol, 1897, Gheorghe Pantea face cinci clase primare la Újkígyós. Se căsătorește cu Persida Mișcuța, cu care are doi băieți, Gheorghe (1925–1961), croitor, și Petru (1929), inginer. La internatul școlii este angajat din 1935 și lucrează până în 1948, când se deschide noul cămin de elevi. A fost în preajma preoților Dumitru Sabău, Gheorghe Negru, Teodor Misaroș, și i-a avut pe aproape toți directorii de școală, Arus Albert, Wild Frideric, Boniș Lajos, Zaharia Unc, Petru Pomuț. Ocupațiile sale de bază erau cele de portar, om de serviciu, supraveghetor de noapte la cămin, dar se îngrijea și de aprovizionare și de focurile din internat. Între cămin și școală, Gheorghe Pantea, „pedelușul”, era într-un fel „ceasornicul”, vocea și metronomul după care își urma calendarul activităților cu un ritual atent supravegheat: deșteptarea, înviorearea, ordinea în camere, masa, programul meditațiilor, stingerea și culcarea. Câte gânduri, speranțe, vise, dar și câte dureri și înfrângeri, poate lacrimi ale celor ieșiți prima dată din familie, nu au fost

la adăpost tocmai fiindcă Gheorghe Pantea dădea siguranța și liniștea locurilor, ca un părinte protector al tuturor?

Mai multe generații de început l-au pus alături pe tablourile de absolvire, ca parte din viața lor de liceeni, era aerul și atmosfera anilor din școală, însoțindu-le adolescența și aventura trecerii lor prin școală și cămin. Rezultatul prețurii activității sale legate de școala românească julană, de-a lungul unei vieți de om (1935–1958), a dus la răsplătirea muncii sale printr-un premiu, alături de directorul Wild, în anul 1952.

✱

Cum aminteam în *Argumentul* deschizător al acestui serial, școala a înaintat spre vârsta de 60 de ani prin sufletul oamenilor și locurilor ei, iar printre aceștia, personalul ajutător (portari, femei de serviciu, bucătărese, mecanici de întreținere, curieri) a fost o verigă importantă în bunul mers al lucrurilor. Gheorghe Pantea este un asemenea suflet care a dat viață școlii, ca atâția alții, Tamás bácsi, îngrijitoarea Cornelia Deac, omul bun la toate, Nicolae Cărădescu, bucătăresele Tulkán Jánosné, Búzás Jánosné.

Cornel Munteanu, Baia Mare
Urmează: 36. Petru Pantea

Parcul Național Retezat între minunile naturii

România s-a calificat în semifinalele competiției internaționale „Cele 7 minuni naturale ale lumii”, organizată de Fundația New7-Wonders.

Parcul Național Retezat s-a clasat pe locul al 10-a în grupa care include cele mai frumoase parcuri naționale, păduri și monumente naturale. Urmează acum o așteptare de o săptămână, în care comitetul de experți va hotărî cine merge mai departe. Vor fi alese 28 de candidate dintre cele 77 rămase în cursă, care, după 21 iulie, vor fi din nou supuse votului public. Trei arii protejate din România au fost înscrise în concurs, Peștera Scărișoara, fluviul Dunărea și Parcul Național Retezat, însă doar ultimul a rămas

în competiție. Aceasta cuprinde 80 de lacuri, peste 20 de vârfuri mai înalte de

două mii de metri și peste o mie de specii de plante, informează Ericinfo.

Poate aveai o formație sau un artist preferat din România sau din lume despre care voiai să știi mai mult. Ei nu vor. Ce crezi, tinere? În ce țară din lume se mai întâmplă ca rock-ul să se împletească cu naționalismul?

Neverlandul lui Michael, copiat de chinezi

Chinezii au mai găsit o sursă de a atrage turiști: vor avea și ei, Neverlandul

an. Costurile ridicării grandioasei construcții vor depăși 15 milioane de dolari,

lor. O firmă de construcții are de gând să înceapă cât mai curând construirea unei copii a proprietății regelui muzicii pop, care se vrea a fi gata în maxim un

bani care se speră că vor fi recuperați din turism. Locația Neverlandului de China va fi insula Chongmin, din apropiere de Shanghai.

Culmi

Culmea cizmăriei

Să repari ghetele unei vite încălțate.

Culmea impertinenței

Să scrii pe colivă „La mulți ani!”

Culmea cutremurului

Să urci cu liftul și să cobori cu apartamentul.

Culmea muzicii populare

Să cânti o doină la fluierul piciorului!

Culmea muzicii

Să cânti la gura sobei.

Toamna debutează cu un nou Cerb de Aur

Zilele trecute au fost desemnați reprezentanții României pentru ediția din acest an a Festivalului Internațional de Muzică Cerb de Aur. Aceștia sunt Jasmine, Nadine și The Marker. Artiștii care au câștigat preselecția organizată de Televiziunea Română vor urca pe scena de

la Brașov între 2 și 7 septembrie. La ediția din acest an vor participa în concurs 24 de soliști din 20 de țări.

Jasmine studiază muzica și a făcut parte din trupa OOPS. În curând, își va lansa primul album solo. Nadine este licențiată a Conservatorului din București. În prezent, este

backing-vocal în trupa Loredanei Groza, iar, în trecut, a colaborat cu cei de la Voltaj. Singura trupă care va intra în concurs pentru România se numește The Marker. Artiștii cântă împreună de un an, dar fiecare dintre ei are în spate o carieră muzicală solidă.

Arbitrul trebuie să decidă după spiritul meciului respectiv

Continuăm prezentarea a doi noi arbitri din județul Bichiș, ambii fiind originari din România. Amândoi au jucat fotbal din copilărie, dar nici azi nu vor să se despartă de această mare dragoste al lor, care se numește: fotbal.

Bálint Zoltán (n. 28 noiembrie 1971, Salonta):

– De mic copil am început să joc fotbal în echipa de juniori din Salonta. În anul 1990 m-am mutat în Ungaria, de atunci am jucat în echipe de aici: 1990–91 Jamina, 1,5 an la Békéscsaba Előre Spartacus, Jamina și pe urmă la Șercad. În primăvara anului 2003 am obținut diploma de arbitru.

– Care ți-a fost scopul cu diploma de arbitru?

– Ca să joc fotbal am fost bătrân, am vrut să rămân în orice caz la fotbal. Tare mulți prieteni și cunoscuți mi-au zis să încerc și meseria aceasta.

– Deci ești arbitru deja

de 6 ani. A fost vreun meci care te-a marcat în mod special?

– În 2007, la meciul Magyarbányhegyes–Szabadkígyós prima dată suporterii apoi și jucătorii oaspeți au început să mă înjure. Am fost obligat să

întrerup meciul înainte de final.

– Poți să te folosești și de cunoștințele tale de limba română?

– Tot mai deseori sunt rugat să traduc la diferite ședințe, organizate între asociațiile județene Arad și Bichiș.

– Cine ți-e arbitru tău preferat?

– Tare mult mi-a plăcut cum a arbitrat domnul Puhl Sándor.

– Ce fel de arbitru te consideri?

– Întotdeauna încerc să judec cum e scris în regulament, dar mă străduiesc să fiu și maleabil, sunt cazuri când e mai bine dacă nu se leagă omul strict de reguli. Nu trebuie să auzi și să vezi totdeauna tot ce vorbesc jucătorii, antrenorii sau suporterii. Totul trebuie făcut în spiritul meciului respectiv.

Farkas Csaba Zsolt (n. 31 iulie 1976, Arad):

– Joc fotbal de la vârsta de 7 ani. Prima dată în echipa juniorilor de la echipa Vagonul Arad. În anul 1990 am venit în Ungaria. La început am jucat la Bătania timp de un an, apoi au urmat echipele din Mezőhegyes, Tótkomlós și din nou Bătania, în divizia NB III. Diploma de arbitru am obținut-o în 2005. Mi-am dorit mult să activez în continuare în domeniul fotbalului

– Ai ocazie să te folosești și de limba română?

– Foarte mult trebuie să traduc la ședințe și scrisorile oficiale dintre asociațiile județene Arad, Timișoara și Bichiș.

– Ce crezi despre arbitrar?

– În general, arbitri sunt oameni stresați, stau sub o presiune psihică. E tare

important ca arbitru să fie hotărât, consecvent, primii pași și impresii sunt foarte importanți. E important ca arbitru să aplece condițiile egale pentru amândouă echipele, să nu facă diferență între echipa gazdă și echipa oaspete. Trebuie să aibă grijă de sănătatea jucătorilor. Eu așa simt că până acum am arbitrat cu succes, asta și din aceea

gândesc că din ce în ce mă trimit la mai multe meciuri de baraj.

Cel mai prost meci a fost cel de la Tótkomlós–Magyarbányhegyes. Un jucător din echipa gazdelor a venit la mine și m-a întrebat că de ce nu am suflat în fluier și m-a lovit. Imediat l-am trimis să facă baie. Iar cel mai plăcut meci a fost cel de la ultimul campionat din divizia județeană III, când a jucat Köröstarcsa cu Dévaványa (2–0). Jucătorii ambelor echipe au venit la mine și m-au felicitat, mi-au mulțumit pentru că am judecat tare corect meciul.

– Care ți-e arbitru tău preferat?

– Megyebíró János, cu el m-am întâlnit prima dată ca arbitru, a fost tare hotărât și aspru. Îmi pare rău că nu mai practică.

MIC

Steaua vinde bilete și on-line

Clubul Steaua a lansat, luni, 13 iulie, în premieră pentru România, programul de vânzare a biletelor prin intermediul internetului, noua modalitate de comercializare a tichetelor de acces la meciurile roș-albaștrilor urmând a intra în funcțiune după meciul

cu Újpest, din turul 2 al Ligii Europa.

Programul a fost lansat ca urmare a solicitărilor din partea suporterilor, care erau nemulțumiți pentru că pierdeau mult timp la casele de bilete, dar și pentru a veni în sprijinul fanilor grupării din Ghen-

cea care locuiesc în afara Bucureștiului.

Pentru a putea achiziționa bilete online, suporterii Stelei vor trebui să acceseze www.fcsbticketing.com sau steauafc.com, adrese unde aceștia își vor crea un cont de utilizator.

Aici putea fi echipa sau sportivul român preferat de tine. Sau echipa locală din satul tău. Nu mai avem spațiu. Sportivii români sunt buni numai după ce au murit.

Ai simțit vreodată că echipa ta a fost nedreptățită doar pentru că era dintr-un sat românesc? Scrie-ne!

TVR 1

TVR 2

Aici era locul pentru programul televiziunii române. Pentru ca tu să fii la curent cu ce se întâmplă în țara-mamă. Acum nu-l mai ai. Ei nu vor ca tu să știi ce se întâmplă acolo. Unde poate fi câteodată mai bine ca aici.

O VOCE ROMÂNEASCĂ Viața și tradițiile românilor din Ungaria

20 IULIE, LUNI (Iulia Kaupert)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo
16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje,
interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de
muzică populară 17.55: Încheiere

21 IULIE, MARȚI (Anamaria Brad)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo
16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje,
interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje,
interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.50:
Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

22 IULIE, MIERCURI (Adam Bauer)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo
16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje,
interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje,
interviuri 17.30: Sport – rubrica lui Adam Bauer 17.50: In-
terviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

23 IULIE, JOI (Anamaria Brad)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo
16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje,
interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje,
interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda
Ilyés 17.40: Revista presei 17.50: Interviul zilei (re-
luare) 17.55: Încheiere

24 IULIE, VINERI (Adam Bauer)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo
16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje,
interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Emisiunea
„De la 14 la 18 – liceenii” 17.50: Interviul zilei (re-
luare) 17.55: Încheiere

25 IULIE, SÂMBĂȚĂ (Iulia Kaupert)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bise-
ricilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Eve-
nimente calendaristice 16.25: Să descoperim Ro-
mânia – ghid turistic cu prof. Maria Gavra 17.00 –
Reportaje, interviuri 17.25: Stele de cinci stele –
emisiune de muzică ușoară 17.55: Încheiere

26 IULIE, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Emisiune reli-
gioasă ortodoxă 16.50 Sinteza știrilor săptămânii
17.00: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din in-
terviurile și reportajele difuzate pe parcursul săp-
tămânii) 17.30: Emisiunea „De la 14 la 18 – liceenii”
(reluare) 17.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în pro-
gramele radio!)
Emisiunea radiofonică în limba română este difuza-
tă zilnic între orele 16.00–18.00, pe undele medii cu
frecvențele de 1188 kHz și 873 kHz.

Ecranul nostru

miercuri, 22 iulie 2009 (m1 ora 13.45)
Reluare: vineri, 24 iulie 2009 (m2 ora 9.25)

**Programul prevăzut pentru
săptămâna viitoare:**

În următoarea emisiune în lim-
ba română a Televiziunii Maghia-
re, după știrile și informațiile săp-
tămânii, veți vedea un reportaj
despre modul de finanțare diferen-
țiată a autoguvernărilor minoritare
și un montaj interesant, primit de
la TVR Timișoara despre o întâlni-
re a motocicliștilor.

Realizator: **Tiberiu Boca**

Cazare ieftină la Centrul Cultural Românesc din Jula

Liceul „N. Bălcescu”, Școala
Generală și Căminul de Elevi din
Jula funcționează într-o clădire im-
pozantă. Instituția oferă cazare la
nivel superior și îndeplinește și func-
ția de Centru Cultural Românesc
pentru comunitatea românească
din Ungaria.

Căminul de elevi oferă loc de
cazare și pentru turiști. Se află foar-
te aproape de Cetatea istorică a
orașului și de Băile Termale.

În cadrul centrului dispunem de
5 camere de oaspeți cu câte 2
paturi și 5 camere cu câte 3 pa-
turi. Acestea pot fi închiriate pe
parcursul întregului an. Fiecare
cameră are baie separată și un
mic balcon.

Prețuri:

În camerele de cămin:
2.740 ft/persoană/noapte
(pentru 1 – 2 noapte)
2.500 ft/persoană/noapte
(mai multe nopți)

În camerele pensiunii:
3.200 ft/persoană/noapte
(pentru 1 – 2 noapte)
3.000 ft/persoană/noapte
(mai multe nopți)

Contacte:

e-mail: romiskgyula@freemail.sulinet.hu
telefon: +36/30-692-7359

Dragi turiști,

Dacă doriți să vă relaxați în
orașul balnear Jula, într-un
peisaj plin de iarbă verde, la o
familie vorbitoare de limbă româ-
nă, Vă rugăm să sunați cu încre-
dere următoarele numere ale

Pensiunii Rebeca:

+36/30-610-8713
+36/30-645-5131

**Editarea a 8 pagini din acest
săptămânal sunt finanțate
de Fundația Publică „Pentru
Minoritățile Naționale și
Etnice din Ungaria”.**

*

**E hetilap 8 oldalának meg-
jelenését a „Magyarországi
Nemzeti és Etnikai Kisebbsé-
ségért” Közalapítvány
biztosítja.**

Activitate civică și păreri diferite, presărate cu bere, mici și grătar

Sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria a asigurat loc sâmbătă trecutului unui forum civic, organizat de Autoguvernarea Românească din Iula, unde s-au dezbătut probleme importante din viața publică românească, ca de exemplu, organizarea unor manifestări de calitate și găsirea fondurilor necesare pentru acestea.

Printre invitații întâlnirii s-a aflat și *Alexandru Finna*, reprezentantul românilor în Curatoria Fundației Publice pentru Minorități, care a vorbit, printre altele, despre faptul că în ultimii ani banii Fundației sunt tot mai puțini, iar concursurile sunt tot mai multe. Pentru viitor se prevăd și mai puțini bani pentru programele minorităților.

„E inacceptabil ca revista Foaia românească să ajungă în prag de desființare!”, a spus revoltat *Gheorghe Ardelean* din Chitighaz, care a accentuat responsabilitatea Autoguvernării pe Țară și a autorităților maghiare în problema finanțării săptămânalului în limba română.

Uniunea Culturală și redacția Foci românești i-a mulțumit și și-a luat rămas bun de la *Aurelia Zmeu*, secretar II al Ambasadei României la Budapesta, care timp de patru ani a fost responsabil pentru problemele comunității românești din Ungaria.

Micii și cârnăciorii, alături de berea rece (și mai târziu, de lubenița de la Medgyes), au fost foarte tare poftiți de public.

...Nici o doamnă la masa domnilor.

(Foto: Ana Cioca)

Cu o relatare mai amplă vom reveni în numărul următor. Mai multe imagini puteți vedea pe www.foaia.hu.

FOAIA
românească
17 iulie 2009
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Rita Păcșas, Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Tehnoredactor: Ștefan Mihailov. Informatician: Ioan Ruja. Editura și redacția: 5700 Iula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Iula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Iula, str. Károlyi M. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2009: 3 luni 1050 forinți; 6 luni 2100 forinți; 1 an 4200 forinți.